

32004L0081

L 261/19

EIROPAS SAVIENĪBAS OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

6.8.2004.

PADOMES DIREKTĪVA 2004/81/EK**(2004. gada 29. aprīlis)****par uzturēšanās atļaujām, kas izdotas tādiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir cilvēku tirdzniecības upuri vai bijuši iesaistīti darbībās, kas veicina nelegālo imigrāciju, kuri sadarbojas ar kompetentajām iestādēm**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

neatņem dalībvalstu prerogatīvas attiecībā uz uzturēšanās tiesībām, kas piešķirtas humānu vai citādu iemeslu dēļ.

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, un jo īpaši tā 63. panta 3. punktu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ⁽¹⁾,

(6) Šī direktīva ievēro pamattiesības un principus, kas atzīti, piemēram, Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu ⁽²⁾,

(7) Dalībvalstis īsteno šīs direktīvas noteikumus bez diskriminācijas dzimuma, rases, ādas krāsas, etniskās vai sociālās izcelsmes, ģenētisko īpašību, valodas, reliģijas vai pārliecības, politisko vai citu uzskatu, piederības nacionālajai minoritātei, spēju, izcelšanās, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ.

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽³⁾,

pēc apspriešanās ar Reģionu komiteju,

tā kā:

(1) Kopējas imigrācijas politikas izveide, tostarp ārvalstnieku ieeļošanas un uzturēšanās nosacījumu definēšana un pasākumi, kas paredzēti, lai apkarotu nelegālo imigrāciju, ir viens no elementiem, kas veido Eiropas Savienības mērķi izveidot brīvības, drošības un tainīguma telpu.

(8) Lai pastiprinātu iepriekš minēto nodarījumu novēršanu un cīņu pret tiem, Eiropas līmenī pieņemta Padomes 2002. gada 28. novembra Direktīva 2002/90/EK, ar ko definē neatļautas ieeļošanas, caurbraukšanas un uzturēšanās veicināšanu ⁽⁴⁾, un Padomes 2002. gada 19. jūlija Pamatlēmums 2002/629/JHA par cilvēku tirdzniecības apkarošanu ⁽⁵⁾.

(2) Savā ārkārtas sēdē 1999. gada 15. un 16. oktobrī Tamperē Eiropas Padome izteica apņemšanos risināt nelegālās imigrācijas jautājumu, vērsoties pret tās avotiem, piemēram, vērsoties pret tiem, kas iesaistās cilvēku tirdzniecībā un migrantu ekonomiskā ekspluatācijā. Tā aicināja dalībvalstis koncentrēt pūliņus, lai atklātu un likvidētu noziedznieku tīklus, vienlaikus aizsargājot upuru tiesības.

(9) Ar šo direktīvu ievieš uzturēšanās atļauju, kas paredzēta cilvēku tirdzniecības upuriem vai, ja dalībvalstis izlemj paplašināt šīs direktīvas darbības jomu, tādiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kas bijuši iesaistīti darbībās, kuras veicina nelegālo imigrāciju un kam šāda uzturēšanās atļauja rada pietiekamu motivāciju sadarboties ar kompetentajām iestādēm, vienlaikus paredzot zināmus nosacījumus aizsardzībai pret ļaunprātīgu izmantošanu.

(3) Apliecinājums tam, ka par šo parādību aizvien pieaug satraukums starptautiskā līmenī, ir ANO Ģenerālās asamblejas pieņemtā Konvencija pret starptautisko organizēto noziedzību, ko papildina protokols par cilvēku, jo īpaši sievietu un bērnu, tirdzniecības novēršanu, aizliegšanu un sodīšanu par šādiem nodarījumiem, kā arī protokols pret migrantu kontrabandu pa zemes, jūras un gaisa ceļiem. Kopiena un 15 dalībvalstis šos dokumentus parakstīja 2000. gada decembrī.

(10) Tālab jānosaka kritēriji uzturēšanās atļauju izdošanai, kā arī uzturēšanās nosacījumi un pamatojums nepagarināšanai un atsaukšanai. Šajā direktīvā paredzētajām uzturēšanās tiesībām tiek piemēroti nosacījumi, un tām ir pagaidu raksturs.

(4) Šī direktīva neierobežo aizsardzību, kādu piešķir bēgļiem, personām, kas saņem alternatīvo aizsardzību, un personām, kas meklē starptautisku aizsardzību saskaņā ar starptautiskajiem tiesību aktiem bēgļu tiesību jomā, kā arī tā neierobežo citus cilvēktiesību dokumentus.

(11) Attiecīgie trešo valstu valstspiederīgie jāinformē par iespēju saņemt šo uzturēšanās atļauju, un tiem jānodod laiks pārdomāt viņu stāvokli. Tam jāpalīdz viņiem pieņemt vispusīgā informācijā pamatotu lēmumu sadarboties vai nesadarboties ar kompetentajām iestādēm, kas var būt policija, iestāde, kura veic kriminālvajāšanu, un tiesu iestādes (ņemot vērā riskus, kas ar to var būt saistīti), lai šīs personas sadarbotos brīvprātīgi un tādējādi šī sadarbība būtu efektīvāka.

⁽¹⁾ OV C 126 E, 28.5.2002., 393. lpp.⁽²⁾ Atzinums sniegts 2002. gada 5. decembrī (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).⁽³⁾ OV C 221, 17.9.2002., 80. lpp.⁽⁴⁾ OV L 328, 5.12.2002., 17. lpp.⁽⁵⁾ OV L 203, 1.8.2002., 1. lpp.

- (12) Ņemot vērā šo personu neaizsargātību, attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem jāpiešķir šajā direktīvā paredzētā palīdzība. Šai palīdzībai jāļauj viņiem atgūties un izbēgt no nodarījumu izdarījušo personu ietekmes. Medicīniskā aprūpe, kas sniedzama trešo valstu valstspiederīgajiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, vajadzības gadījumā ietver arī psihoterapeitisko palīdzību.
- (13) Lēmums izdot uzturēšanās atļauju vismaz uz sešiem mēnešiem vai to pagarināt jāpieņem kompetentajām iestādēm, kam jāizskata, vai ir izpildīti attiecīgie nosacījumi.
- (14) Šī direktīva jāpiemēro, neierobežojot darbības, ko kompetentās iestādes veic visās valsts tiesību aktos noteiktajās attiecīgajās procesuālajās stadijās, jo īpaši izmeklējot attiecīgos nodarījumus.
- (15) Dalībvalstīm jāapsver iespēja saskaņā ar to tiesību aktiem piešķirt uzturēšanās atļauju ar citu pamatojumu tādiem trešo valstu valstspiederīgajiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, bet kas neatbilst vai arī vairs neatbilst tajā paredzētajiem nosacījumiem, kā arī viņa/viņas ģimenes locekļiem vai personām, kas tiek uzskatītas par viņa/viņas ģimenes locekļiem.
- (16) Lai dotu iespēju attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem atgūt neatkarību un neatgriezties noziedznieku tīklos, uzturēšanās atļauju turētājiem jāļauj saskaņā ar šajā direktīvā paredzētajiem nosacījumiem iegūt pieeju darba tirgum un apgūt arodmācību programmas un izglītību. Atļaujot uzturēšanās atļauju turētājiem iegūt pieeju arodmācību programmām un izglītībai, dalībvalstīm jo īpaši jāņem vērā paredzamais uzturēšanās ilgums.
- (17) Attiecīgo trešo valstu valstspiederīgo līdzdalībai jau esošās programmās un shēmās vai tādās, ko paredzēts ieviest, ir jānodod ieguldījums viņu normālas sociālās dzīves atgūšanā.
- (18) Ja attiecīgie trešo valstu valstspiederīgie iesniedz pieteikumu par cita veida uzturēšanās atļauju, dalībvalstis pieņem lēmumu, pamatojoties uz valsts parastajiem ārvalstnieku likumiem. Izskatot šādu pieteikumu, dalībvalstīm jāņem vērā fakts, ka attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem ir bijusi piešķirta uzturēšanās atļauja, kas izdota saskaņā ar šo direktīvu.
- (19) Attiecībā uz šīs direktīvas piemērošanu dalībvalstīm jāsniedz Komisijai informācija, kas identificēta, veicot darbības, kuras izstrādātas nolūkā vākt un apstrādāt statistikas datus par jautājumiem, uz kuriem attiecas tieslietu un iekšlietu jomas.
- (20) Tā kā mērķi ieviest uzturēšanas atļauju attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kas sadarbojas cīņā pret cilvēku tirdzniecību, nevar pienācīgi sasniegt atsevišķas dalībvalstis

un tādēļ, ka minētās darbības mēroga vai rezultāta dēļ šos mērķus labāk var sasniegt Kopienas līmenī, Kopiena var noteikt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kā izklāstīts Līguma 5. pantā. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šī direktīva nenosaka neko tādu, kas nav vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai.

- (21) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, un neskarot minētā protokola 4. pantu, augstākminētās dalībvalstis nepiedalās šīs direktīvas pieņemšanā, tādēļ tās noteikumi nav tām saistoši un nav jāpiemēro.
- (22) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, Dānija nepiedalās šīs direktīvas pieņemšanā, tādēļ šī direktīva nav tai saistoša un nav jāpiemēro.

IR PIENĒMUSI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Mērķis

Šīs direktīvas mērķis ir definēt nosacījumus, lai uz ierobežotu laiku, kas saistīts ar attiecīgo valsts tiesas procesu ilgumu, piešķirtu uzturēšanās atļauju trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri sadarbojas cīņā pret cilvēku tirdzniecību vai pret darbībām, kas veicina nelegālo imigrāciju.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā:

- a) "trešās valsts valstspiederīgais" ir jebkura persona, kas nav Savienības pilsonis Līguma 17. panta 1. punkta nozīmē;
- b) "darbība, kas veicina nelegālo imigrāciju" attiecas, piemēram, uz tādiem gadījumiem, kas minēti Direktīvas 2002/90/EK 1. un 2. pantā;
- c) "cilvēku tirdzniecība" attiecas, piemēram, uz tādiem gadījumiem, kas minēti Pamatlēmuma 2002/629/JHA 1., 2. un 3. pantā;
- d) "pasākums, lai izpildītu izbraukšanas rīkojumu" ir jebkurš pasākums, ko dalībvalsts veic, lai izpildītu kompetento iestāžu lēmumu, kas dod rīkojumu izraidīt trešās valsts pilsoni;

- e) "uzturēšanās atļauja" ir jebkāda atļauja, ko izdevusi dalībvalsts un kas atļauj trešās valsts valstspiederīgajam, kurš atbilst šajā direktīvā minētajiem nosacījumiem, likumīgi uzturēties tās teritorijā;
- f) "nepavadīti nepilngadīgie" ir trešās valsts valstspiederīgie, kas ir jaunāki par astoņpadsmit gadiem, kas ierodas dalībvalsts teritorijā un ko nepavada pieaugušais, kurš par tiem ir atbildīgs vai nu saskaņā ar likumu, vai paražām, un kamēr tos faktiski neuzrauga šāda persona, vai nepilngadīgie, kas ir palikuši bez pavadības pēc ierašanās dalībvalsts teritorijā.

3. pants

Piemērošanas joma

1. Dalībvalstis piemēro šo direktīvu trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir vai ir bijuši ar cilvēku tirdzniecību saistītu nodarījumu upuri – pat tad, ja tie nelikumīgi iebrāukuši dalībvalsts teritorijā.
2. Dalībvalstis var piemērot šo direktīvu trešo valstu valstspiederīgajiem, kas bijuši iesaistīti darbībās, kuras veicina nelegālo imigrāciju.
3. Šo direktīvu piemēro attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kas sasnieguši attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos noteikto pilngadības vecumu.

Izņēmuma kārtā dalībvalstis var izlemt piemērot šo direktīvu nepilngadīgajiem saskaņā ar to tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem.

4. pants

Labvēlīgāki noteikumi

Šī direktīva neliedz dalībvalstīm pieņemt vai uzturēt labvēlīgākus noteikumus attiecībā uz personām, uz kurām attiecas šī direktīva.

II NODAĻA

UZTURĒŠANĀS ATĻAUJAS IZDOŠANAS PROCEDŪRA

5. pants

Informācija, ko sniedz attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem

Ja dalībvalstu kompetentās iestādes uzskata, ka uz trešo valstu valstspiederīgajiem var attiekties šīs direktīvas darbības joma, tās informē attiecīgo personu par iespējām, kas tiek piedāvātas saskaņā ar šo direktīvu.

Dalībvalstis var izlemt, ka šādu informāciju var sniegt arī nevalstiska organizācija vai asociācija, ko īpaši iecēlusi attiecīgā dalībvalstis.

6. pants

Nogaidīšanas periods

1. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem tiek piešķirts nogaidīšanas periods, kas ļauj viņiem atgūties un izbēgt no nodarījumu izdarījušo personu ietekmes, lai viņi varētu pieņemt vispusīgā informācijā balstītu lēmumu sadarboties vai nesadarboties ar kompetentajām iestādēm.

Šā punkta pirmajā daļā minētā nogaidīšanas perioda ilgumu un sākuma brīdi nosaka saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

2. Nogaidīšanas perioda laikā, kā arī gaidot kompetento iestāžu lēmumu, attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem ir pieejams 7. pantā minētais režīms un nav iespējams izpildīt pret viņiem vērstu izbraukšanas rīkojumu.

3. Nogaidīšanas periods nerada tiesības uz uzturēšanos saskaņā ar šo direktīvu.

4. Dalībvalstis var jebkurā laikā pārtraukt nogaidīšanas periodu, ja kompetentās iestādes konstatējušas, ka attiecīgā persona aktīvi, brīvprātīgi un pēc savas iniciatīvas atjaunojusi sakarus ar personām, kas izdarījušas 2. panta b) un c) apakšpunktā minētos nodarījumus, vai arī ar sabiedrisko kārtību un valsts drošības aizsardzību saistītu iemeslu dēļ.

7. pants

Režīms pirms uzturēšanās atļaujas izdošanas

1. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kam nav pietiekamu līdzekļu, tiek piešķirti dzīves apstākļi, kas var nodrošināt viņu iztiku un pieeju neatliekamajai medicīniskajai palīdzībai. Tās rūpējas par visneaizsargātāko personu īpašajām vajadzībām, ieskaitot, vajadzības gadījumā un ja valsts tiesību akti to paredz, par psiholoģisko palīdzību.

2. Piemērojot šo direktīvu, dalībvalstis saskaņā ar to valsts tiesību aktiem pienācīgi ņem vērā attiecīgo trešo valstu valstspiederīgo drošības un aizsardzības vajadzības.

3. Dalībvalstis vajadzības gadījumā nodrošina attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem tulkotāja un tulka pakalpojumus.

4. Dalībvalstis var sniegt attiecīgajiem trešo valstu pilsoņiem bezmaksas juridisko palīdzību, ja tāda paredzēta ar valsts tiesību aktiem, sniedzot to saskaņā ar valsts tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem.

8. pants

Uzturēšanās atļaujas izdošana un pagarināšana

1. Pēc nogaidīšanas perioda beigām vai ātrāk, ja kompetentās iestādes uzskata, ka attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais jau atbilst kritērijam, kas izklāstīts b) apakšpunktā, dalībvalstis apsver:

- a) iespēju, ko izmeklēšanai vai tiesas procesam dotu viņa/viņas uzturēšanās atļaujas dalībvalsts teritorijā pagarināšana, un
- b) vai viņš/viņa parādījis nepārprotamu nodomu sadarboties, un
- c) vai viņš/viņa pārtraucis visas attiecības ar personām, ko tur aizdomās par darbībām, kas varētu tikt iekļautas starp 2. panta b) un c) apakšpunktā minētajiem nodarījumiem.

2. Lai izdotu uzturēšanās atļauju un neskarot iemeslus, kas saistīti ar sabiedrisko kārtību un valsts drošības aizsardzību, tiek prasīts, lai būtu izpildīti 1. punktā minētie kritēriji.

3. Neierobežojot 14. pantā minētos atsaukšanas nosacījumus, uzturēšanās atļauja ir derīga vismaz sešus mēnešus. To pagarina, ja aizvien ir izpildīti šā panta 2. punktā minētie nosacījumi.

III NODAĻA

REŽĪMS, KĀDU PIEŠĶIR UZTURĒŠANĀS ATĻAUJAS TURĒTĀJIEM

9. pants

Režīms, ko piešķir pēc uzturēšanās atļaujas izdošanas

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzturēšanās atļaujas turētājiem, kam nav pietiekamu līdzekļu, tiek piešķirts vismaz tāds režīms, kāds paredzēts 7. pantā.

2. Dalībvalstis sniedz nepieciešamo medicīnisko vai cita veida palīdzību attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kam nav pietiekamu līdzekļu un kam ir īpašas vajadzības, piemēram, grūtniecēm, invalīdiem vai seksuālās vai cita veida vardarbības upuriem un, ja dalībvalstis izmanto 3. panta 3. punktā paredzēto iespēju, nepilngadīgajiem.

10. pants

Nepilngadīgie

Ja dalībvalstis izmanto 3. panta 3. punktā paredzēto iespēju, piemēro šādus noteikumus:

- a) piemērojot šo direktīvu, dalībvalstis pienācīgi ņem vērā bērna intereses. Tās nodrošina, lai procedūra būtu atbilstoša bērna vecumam un briedumam. Jo īpaši tās var pagarināt nogaidīšanas periodu, ja tās uzskata, ka tas ir bērna interesēs;
- b) dalībvalstis nodrošina, lai nepilngadīgajiem būtu pieeja izglītības sistēmai ar tādiem pašiem nosacījumiem kā dalībvalsts valstspiederīgajiem. Dalībvalstis var paredzēt, ka šāda pieeja jāattiecinā tikai uz valsts izglītības sistēmu;
- c) attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir nepilngadīgi nepilngadīgie, dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai noteiktu viņu personību, valstspiederību un faktu, ka viņi ir bez pavadības. Tās dara visu iespējamo, lai atrastu viņu ģimenes cik ātri vien iespējams, un nekavējoties veic nepieciešamos pasākumus, lai saskaņā ar valsts tiesību aktiem nodrošinātu likumīgo pārstāvību, ieskaitot pārstāvību kriminālprocesā, ja nepieciešams.

11. pants

Darbs, arodmācības un izglītība

1. Dalībvalstis paredz noteikumus, saskaņā ar kuriem uzturēšanās atļaujas turētājiem ir atļauta pieeja darba tirgum, arodmācību programmām un izglītībai.

Šāda pieeja attiecināma tikai uz uzturēšanās atļaujas laiku.

2. Nosacījumus un procedūras, lai atļautu pieeju darba tirgum, arodmācību programmām un izglītībai, nosaka kompetentās iestādes saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

12. pants

Programmas vai shēmas, kas paredzētas attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem

1. Attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem sniedz pieeju tādām esošām programmām vai shēmām, ko nodrošina dalībvalstis vai nevalstiskas organizācijas vai asociācijas, kam ir īpaši nolīgumi ar dalībvalstīm, kuru mērķis ir nodrošināt viņu atgriešanos normālā sabiedriskā dzīvē, ieskaitot vajadzības gadījumā kursiem, kas paredzēti, lai uzlabotu viņu profesionālās iemaņas vai palīdzētu viņiem sagatavoties atgriezties viņu izcelsmes valstī.

Dalībvalstis var nodrošināt īpašas programmas vai shēmas attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem.

2. Ja dalībvalsts izlemj ieviest un īstenot 1. punktā minētās programmas vai shēmas, tā var noteikt, ka uzturēšanās atļaujas izdošana vai pagarināšana ir atkarīga no līdzdalības minētajās programmās vai shēmās.

IV NODAĻA

NEPAGARINĀŠANA UN ATSAUKŠANA

13. pants

Nepagarināšana

1. Uzturēšanās atļauju, kas izdota, pamatojoties uz šo direktīvu, nepagarina, ja vairs netiek izpildīti 8. panta 2. punktā minētie nosacījumi vai arī ar kompetento iestāžu pieņemtu lēmumu ir izbeigti attiecīgie tiesas procesi.

2. Ja izbeidzas saskaņā ar šo direktīvu izdotas uzturēšanas atļaujas termiņš, piemēro parastos ārvalstnieku likumus.

14. pants

Atsaukšana

Uzturēšanās atļauju var atsaukt jebkurā laikā, ja vairs netiek izpildīti izdošanas nosacījumi. Uzturēšanās atļauju jo īpaši var atsaukt šādos gadījumos:

- a) ja tās turētājs ir aktīvi, brīvprātīgi un pēc savas iniciatīvas atjaunojis sakarus ar personām, ko tur aizdomās par 2. panta b) un c) apakšpunktā minēto nodarījumu izdarīšanu, vai
- b) ja kompetentā iestāde uzskata, ka sadarbība no upura puses ir krāpnieciska vai arī ka viņa/viņas sūdzības ir krāpnieciskas vai nepatiesas, vai
- c) ar sabiedrisko kārtību un valsts drošības aizsardzību saistītu iemeslu dēļ, vai
- d) ja upuris pārstāj sadarboties, vai
- e) ja kompetentās iestādes izlemj pārtraukt tiesas procesus.

V NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

15. pants

Drošības klauzula

Šo direktīvu piemēro, neierobežojot specifiskos valsts noteikumus par upuru un liecinieku aizsardzību.

16. pants

Ziņojums

1. Komisija vēlākais līdz 2008. gada 6. augustam ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs direktīvas piemērošanu dalībvalstīs un ierosina nepieciešamos grozījumus. Dalībvalstis nosūta Komisijai visu informāciju, kas būtiska šā ziņojuma sagatavošanai.

2. Pēc 1. punktā minētā ziņojuma iesniegšanas Komisija vismaz reizi trijos gados ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs direktīvas piemērošanu dalībvalstīs.

17. pants

Transponēšana

Dalībvalstīs līdz 2006. gada 6. augustam stājas spēkā normatīvi un administratīvi akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Kad dalībvalstis pieņem šādus noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstīs nosaka, kādā veidā izdarāmas šādas atsauces.

18. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā tās publicēšanas dienā *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

19. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu.

Luksemburgā, 2004. gada 29. aprīlī

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

M. McDOWELL